

شرح رساله حقوق

عرض ما در توضیح این فراز از فرمایش امام سجاد(ع) این بود که ایشان فرمود: نماز دو حق به گردن شما دارد. بعد فرمودند: «اذا علمت ذلک کنت خلیفاً» بر تو سزاوار (شایسته) است که خضوع قلبی و خشوع قلبی و خضوع جوارحی داشته باشید. سپس چگونگی خضوع قلبی و خضوع جوارحی را هم بیان کردند و نهایتاً فرمودند که انسان باید موقع نماز یکپارچه طلب و درخواست باشد. اینها را مفصل طی چندین جلسه توضیح دادیم.

ارزش نماز اول وقت

نماز با همه عظمتش، ارزش ویژه‌ای پیدا می‌کند هنگامی که اول وقت ادا شود. شاید همه این مطالبی که بیان شد مثل راجع به اصل نماز، اینکه حقیقت نماز چیست؟ نمازگزار باید چگونه باشد؟ یک طرف ولی نماز اول وقت باز با همه نمازها فرق می‌کند. در روایتی از امام صادق(ع) وارد شده است که تقدم نماز اول وقت بر غیر آن، «کفضل الآخرة علی الدنيا» مثل برتری آخرت بر دنیا است. شما ببینید آخرت بر دنیا چقدر رجحان دارد، اصلاً قابل مقایسه نیست؛ می‌فرماید: نماز اول وقت نسبت به سایر اوقات «کفضل الآخرة علی الدنيا»

در مورد اهمیت نماز اول وقت گفته شده که وقتی کسی نماز را بدون عذر به تأخیر بیندازد، ببینید بدون عذر را (بهانه‌تراشی عذر تراشی) نماز در حق انسان نفرین می‌کند. نماز خطاب به انسان می‌گوید: مرا ضایع کردی، خدا تو را ضایع کند. نماز یک حقیقتی دارد.

این نماز با عمل ما تحقق پیدا می‌کند، ولی نماز یک حقیقتی ملکوتی و رای این اعمال و اذکار و اوراد دارد که بر طبق روایات، این حقیقت را ملائکه الهی اگر خوب ادا شده باشد، در بهترین حالات به آسمان می‌برند. اگر خدا نکرده بد ادا شده باشد، او را در حالتی به آسمان می‌برند که نماز خطاب به نمازگزار می‌گوید: مرا ضایع کردی، خدا تو را ضایع کند. آن حقیقت، اگر چنین درخواستی از خدا کند، بدون تردید این درخواست اجابت می‌شود.

اما نماز اول وقت آثار و برکات فراوانی دارد. یعنی اگر مجموعه روایاتی که درباره نماز اول وقت ذکر شده است و آثار آن را بخواهیم کنار هم بیان بکنیم، شاید هفت، هشت، ده اثر بسیار بسیار مهم بر نماز اول وقت مترتب می‌شود.

حالا من به یک چند اثر آن اشاره می‌کنم. (آن فهرست آثار را اگر بخواهم بیان بکنم که حالا آن نوشته بودم روی کاغذشان نیاوردم. زیاد است، نه وقت داریم و نه حالا. اما به بعضی از اینها اشاره)

در روایتی امام باقر (علیه السلام) می‌فرماید: یک اثر نماز اول وقت این است که انسان غافل محسوب نمی‌شود. یعنی این نشان‌دهنده عدم غفلت است: «أَيُّمَا مُؤْمِنٍ حَافِظٍ عَلَى الصَّلَاةِ الْمَفْرُوضَةِ فَصَلَّاهَا لَوْ قَتَلَهَا فَلَيْسَ هَذَا مِنَ الْغَافِلِينَ»؛ در وقت خودش نه، یعنی در آن وقت موسعش یعنی آن وقت فضیلتش، وقت رجحانش.

در روایت دیگری از پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله وسلم) سه تا اثر برای نماز اول وقت بیان شده است: «مَا مِنْ عَبْدٍ أَهْتَمَّ بِمَوَاقِيتِ الصَّلَاةِ وَ مَوَاضِعِ الشَّمْسِ إِلَّا ضَمِنَتْ لَهُ الرُّوحَ عِنْدَ الْمَوْتِ، وَ انْقِطَاعَ الْهُمُومِ وَ الْأَحْزَانِ، وَ النَّجَاةَ مِنَ النَّارِ». می‌گوید: هیچ بنده‌ای نیست که اهتمام به مواقیت نماز و مواضع آفتاب برای وقت نمازش داشته باشد، مگر این که من سه چیز را برایش ضمانت می‌کنم. پیامبر می‌گوید: من ضمانت می‌کنم برای کسی که نماز اول وقت بخواند:

۱. «الرَّوْحَ عِنْدَ الْمَوْتِ». لحظه مرگ سخت‌ترین لحظه است، خیلی لحظه سختی است. راحتی در هنگام مرگ را برای کسی که نماز اول وقت می‌خواند، می‌گویند من تضمین می‌کنم.

۲. «انْقِطَاعَ الْهُمُومِ وَالْأَحْزَانِ». دومین چیزی که پیامبر ضمانت می‌کند: هم و غم و اندوه از چنین شخصی دور می‌شود. حزن و هم و غم و اندوه از کسی که در اول وقت نماز بخواند، برداشته می‌شود.

۳. «النَّجَاهَ مِنَ النَّارِ»؛ نجات از آتش جهنم. پیامبر می‌فرماید: من این سه مورد را برای کسی که نماز اول وقت بخواند...

چهار تا اثر... با شش، هفت تا اثر آثار دنیوی و اخروی فراوانی، هم مادی و هم معنوی برای نماز اول وقت ذکر شد. برای کمالات معنوی، حتماً این ماجرا را از مرحوم آقای شاه‌آبادی شنیدید که آنهایی که با ایشان مأنوس بودند، نقل می‌کنند که: مداومت بر نماز اول وقت داشته باشید و اگر در این مداومت، به جایی نرسیدید و چیزهایی برای شما معلوم نشد و کشف نشد، آب دهان به صورت من بیندازید، من را لعنت کنید. آنقدر مطمئن بود که نماز اول وقت درهایی از حقایق و عوالم دیگر را برای انسان باز می‌کند.

عرض کردم که نماز خودش یک طرف با همه آن عظمت، باز نماز اول وقت یک امر دیگری است.

«والحمد لله رب العالمین»